

Het belang van een Tragewegenbeleid

Inge Vermeulen

Trage wegen

- Trage wegen = alle wegen die niet toegankelijk zijn voor gemotoriseerd verkeer (met uitzondering van landbouwvoertuigen)
- Op bepaalde wegen rust nu het statuut buurtweg. Voor deze wegen gelden de specifieke regels uit de Wet op de Buurtwegen van 10 april 1841 (gewijzigd in 2014) en vanaf 1 september 2019 is het Decreet op de Gemeentewegen van toepassing op alle wegen in beheer van een gemeente.
- Jaagpaden, paden met toegankelijkheidsregelingen, wegen met een overeenkomst over privé-domein, ... vallen niet onder nieuwe wetgeving: Er is geen enkele beheerder of statuut dat alle trage wegen omvat.
- Alle trage wegen samen, vormen een fijnmazig, samenhangend netwerk.

Waarom werken aan Trage wegen?

Via trage wegen kunnen verschillende beleidsdoelen worden gerealiseerd die elkaar bovendien vaak versterken:

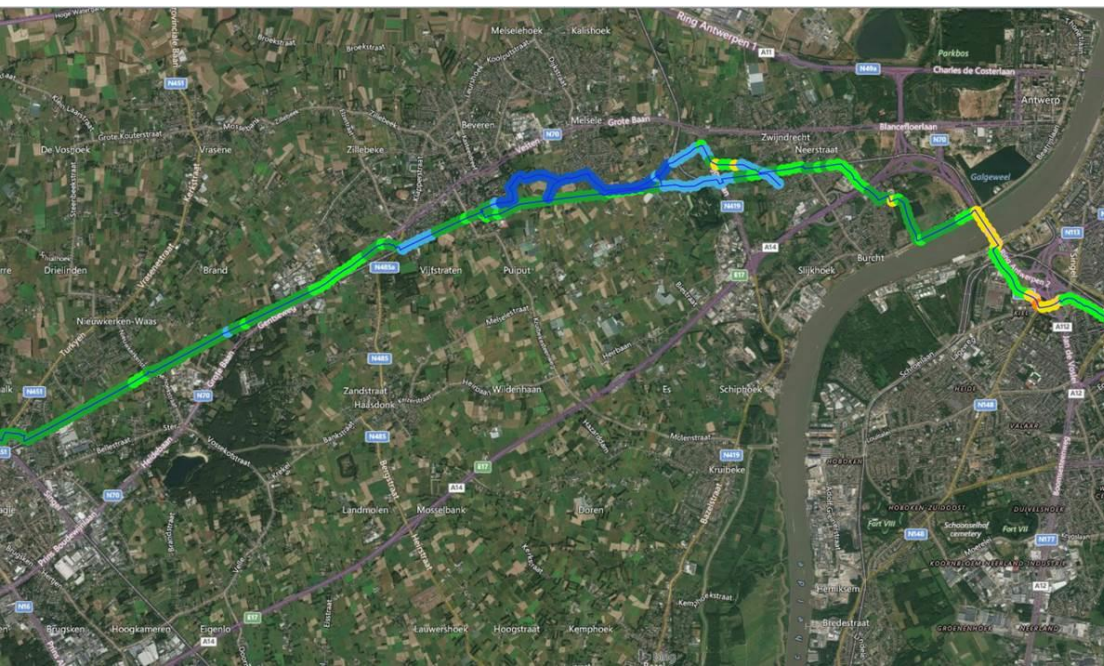
- Mobiliteit: Veilige alternatieve verbindingen
- Toerisme en recreatie: wandelroutes, fietsroutes,... binnen 1 deelgemeente of over langere afstand.
- Stilte: van luwe alternatieve routes over stiltewandelingen
- Biodiversiteit: bestaande verbindingen, kansen voor groen-blauwe netwerken.
- Landschapsbeleving
- Gezondheid: fijn stof, hitte, contact met groen,...

Trage wegen als belangrijke verbindingen

- Veilige, aangename verbindingen binnen de kernen:
  - Schoolroutes,
  - Bibliotheek,
  - Jeugdbeweging,
  - Verbinden verschillende speelplekjes...
- Verbinding tussen de kernen en de open ruimte:
  - Aanlooproutes naar wandelknooppunten
  - Verbindingen tussen openbaar vervoer en wandelgebieden,...
- Verbindingen tussen verschillende groengebieden

Gezondheidseffecten van trage wegen

- Fietsen en wandelen langs trage wegen is meestal stiller dan langs gewone verkeerswegen.
- Een goed netwerk van trage wegen zet aan tot bewegen, wandelen in het groen kan bijdragen aan onze mentale en fysieke gezondheid.
- Onverharde wegen zijn koeler in de zomer, zeker als er ook schaduw is van bomen, houtkanten, struiken,...
- Op trage wegen ligt de concentratie fijn stof meestal lager.

Roetmetingen op de fiets.

Alle ritjes na 12u 's middags, weergegeven in gemiddelde per 100m segmenten.

Blauw zijn zeer lage concentraties, oranje bovengemiddeld.

Ecologische functie trage wegen

- Alle trage wegen samen vormen een fijnmazig, samenhangend netwerk dwars door andere functies heen, waarbij die functies meestal worden versterkt eerder dan gehinderd.

Alles start met een goed overzicht...

- Een gebiedsdekkende inventaris zorgt ervoor dat verschillende doelen kunnen worden gecombineerd:
  - Fiets- en wandelknooppunten
  - Veilige verbindingen binnen de kernen: schoolroutes, bibliotheek, jeugdbeweging,...
  - Verbinding tussen de kernen en de open ruimte
  - Verbindingen tussen verschillende groengebieden
- Overzicht van alle trage wegen binnen 1 deelgebied ongeacht hun statuut of beheerder. In de gegevens achter de kaart wordt die informatie wel opgenomen.

Alles start met een goed overzicht...

- Bij een inventarisatie worden nog geen beleidskeuzes gemaakt.
- Op het terrein wordt gekeken:
  - Zijn de wegen zichtbaar?
  - Zijn de wegen toegankelijk?
  - Indien niet toegankelijk, waardoor is de doorgang afgesloten?
- Doordat er gewerkt wordt met vrijwilligers ontstaat al een draagvlak.
- Resultaat is een kaartoverzicht
- Het is een veilige eerste stap die heel wat waardevolle informatie oplevert om volgende stappen te vergemakkelijken:
  - Alle alternatieven worden in kaart gebracht
  - Verbindingen worden zichtbaar

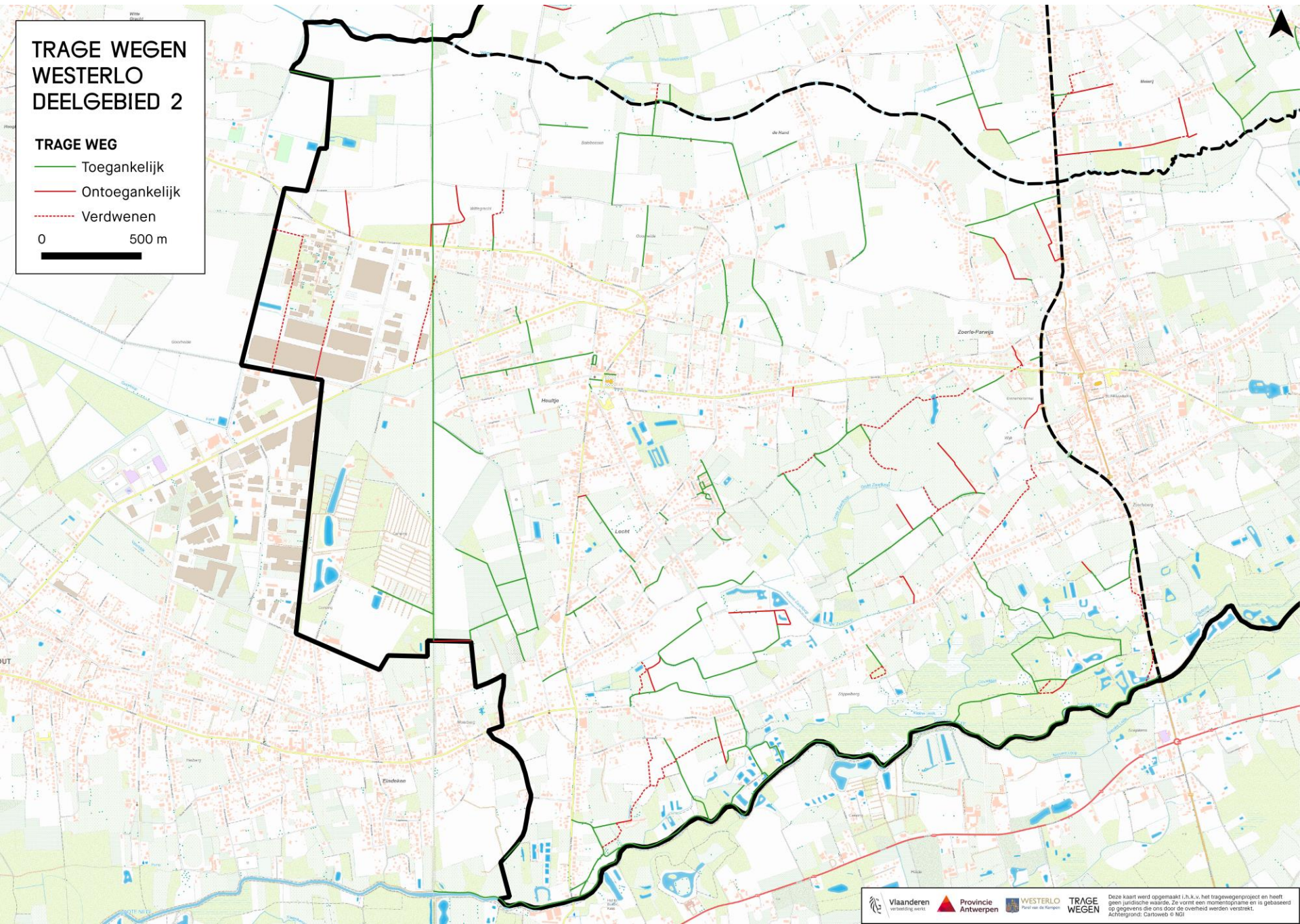

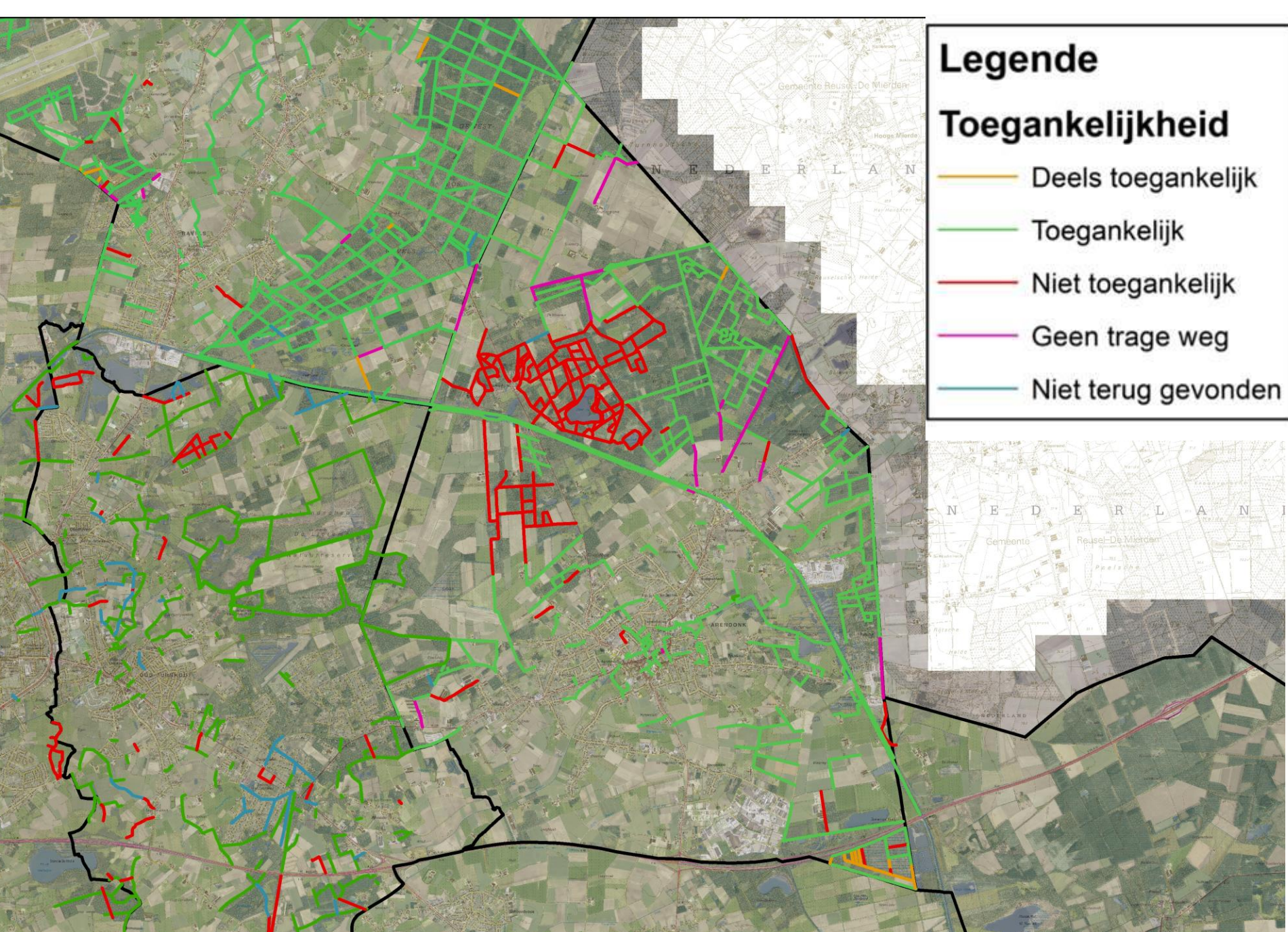
TRAGE WEGEN WESTERLO DEELGEBIED 2

TRAGE WEG

- Toegankelijk
- Ontoegankelijk
- - - Verdwenen

0 500 m

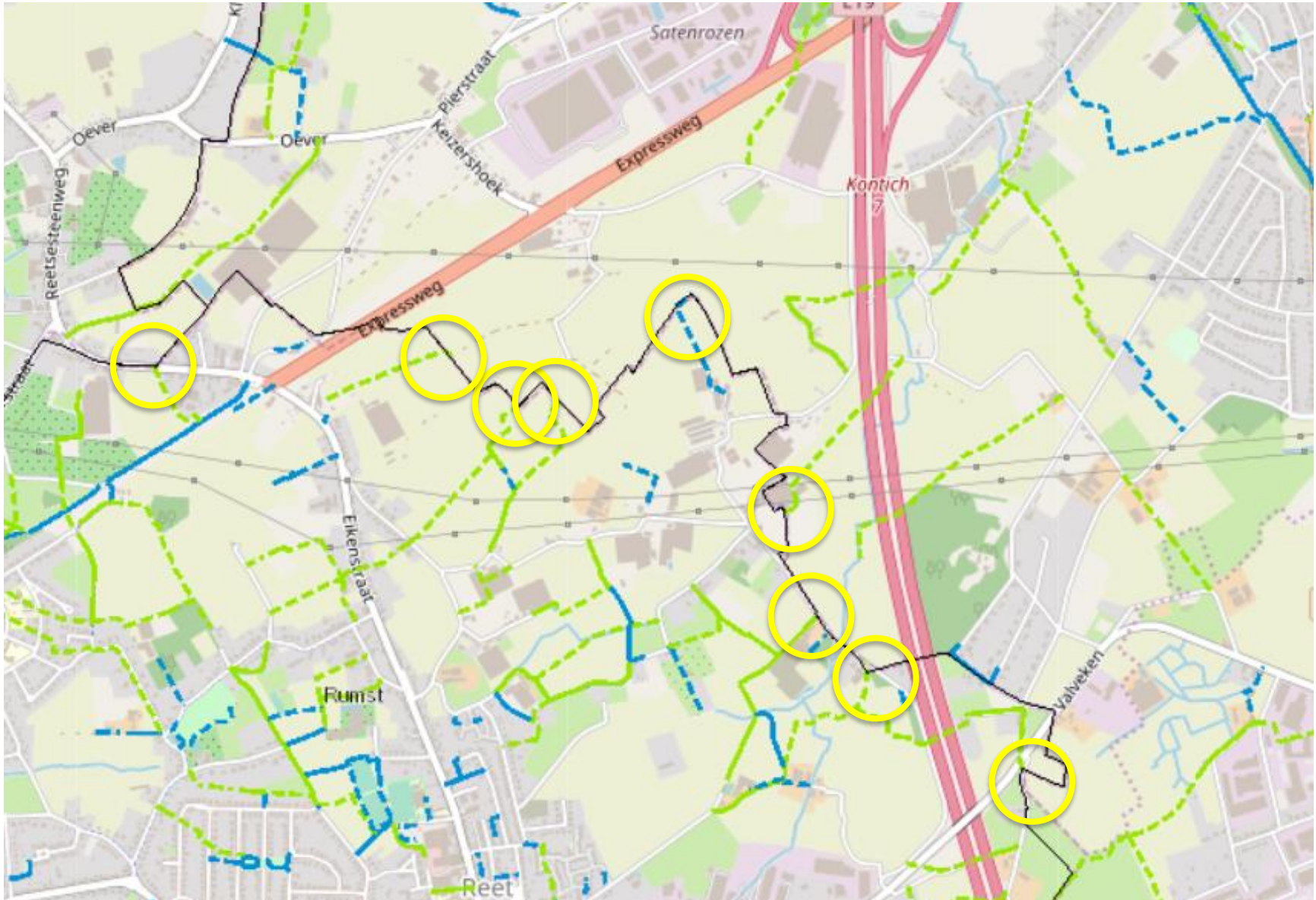

Legende

Toegankelijkheid

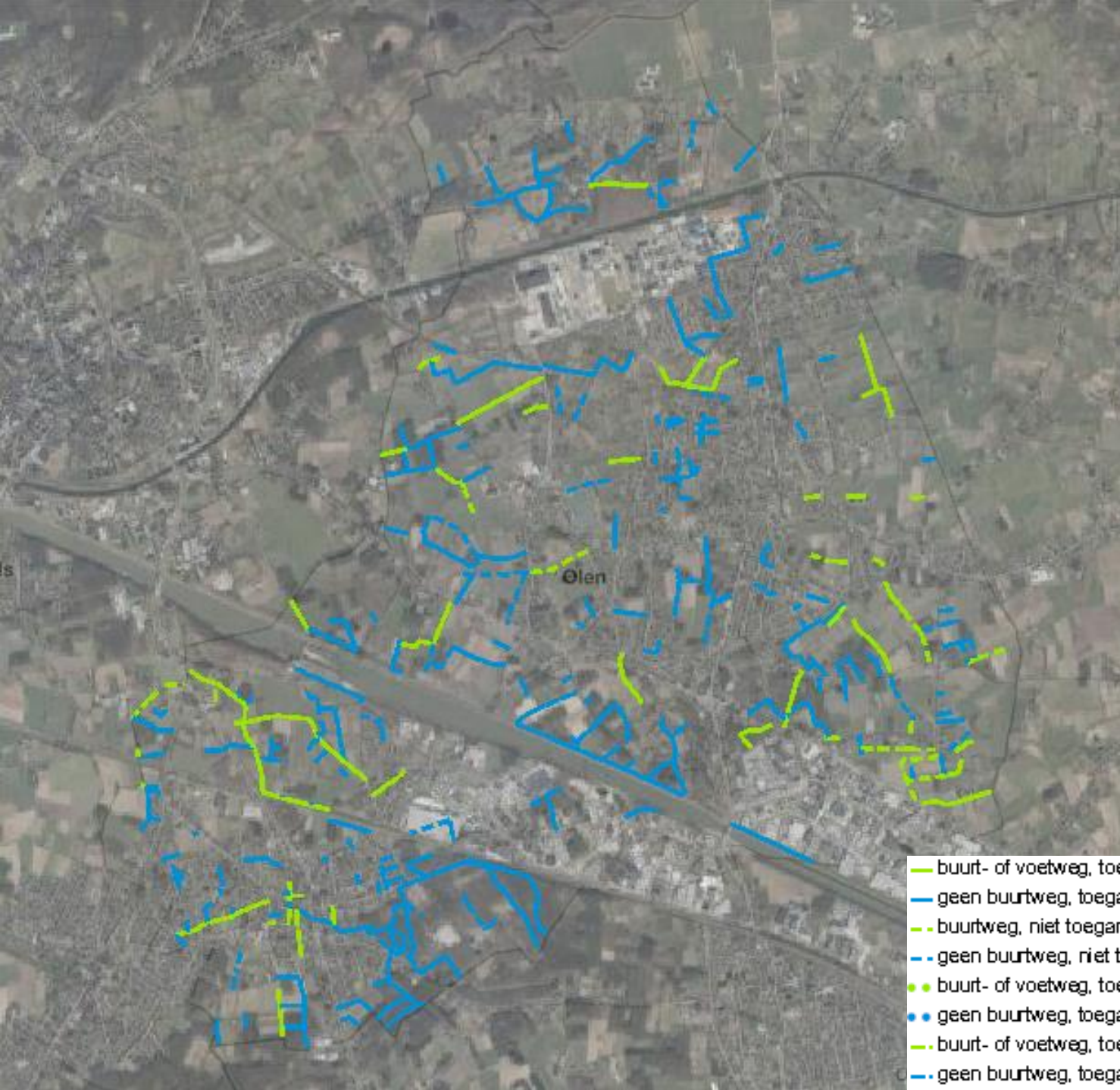
- Deels toegankelijk
- Toegankelijk
- Niet toegankelijk
- Geen trage weg
- Niet terug gevonden

Trage wegen stoppen niet aan de gemeentegrenzen

Trage wegenregister

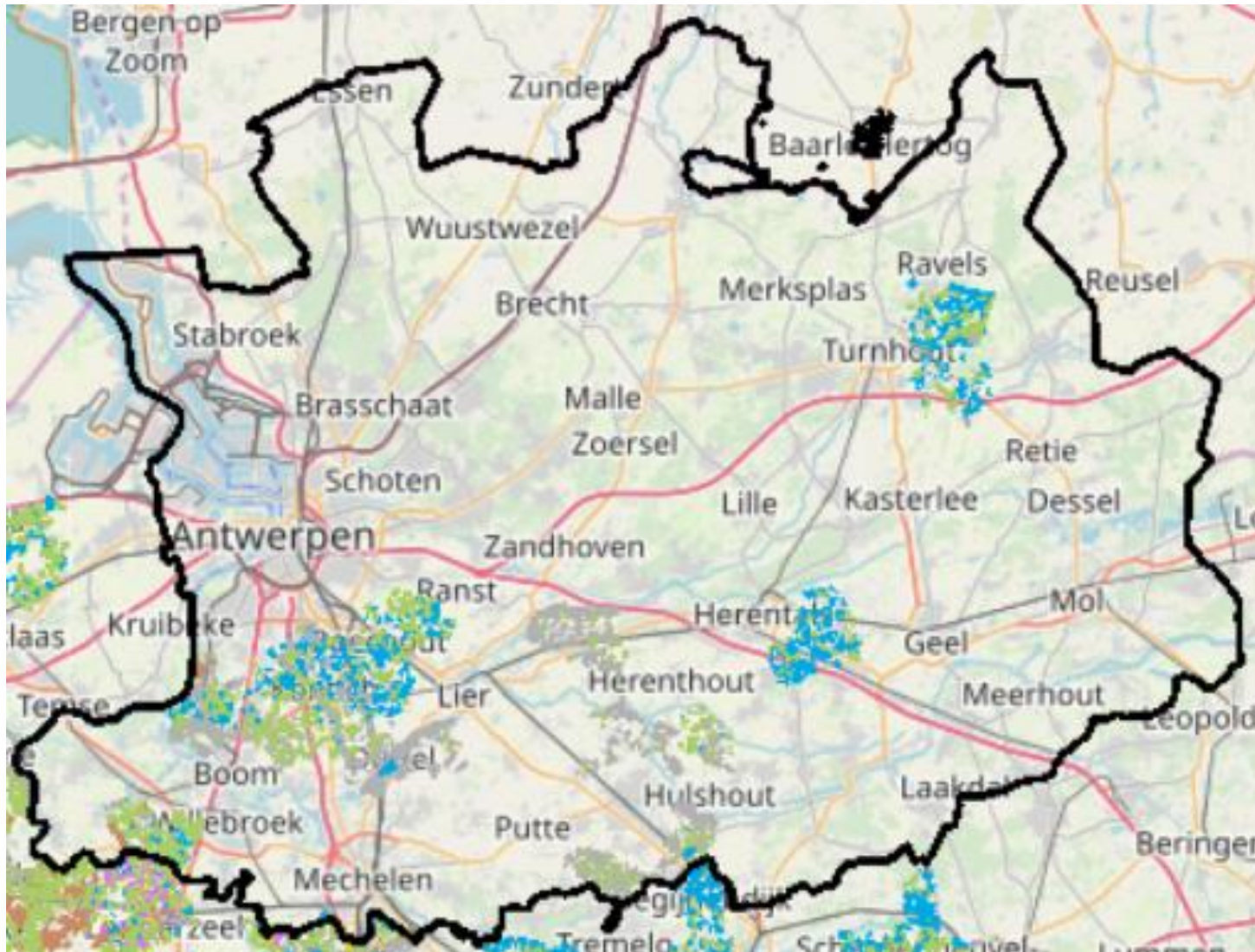
- Uniforme manier van registreren in GIS
- Voor iedereen beschikbaar
- Door eenzelfde systeem van registreren te gebruiken kan er gemakkelijk over de grenzen heen worden gewerkt
- Trage wegenregister is een samenwerking over de provinciegrenzen heen. Mogelijk aanpassingen aan het nieuwe decreet kunnen voor alle inventarissen uniform gebeuren.
- Gebaseerd op de principes van het wegenregister, koppeling zou technisch mogelijk moeten zijn.

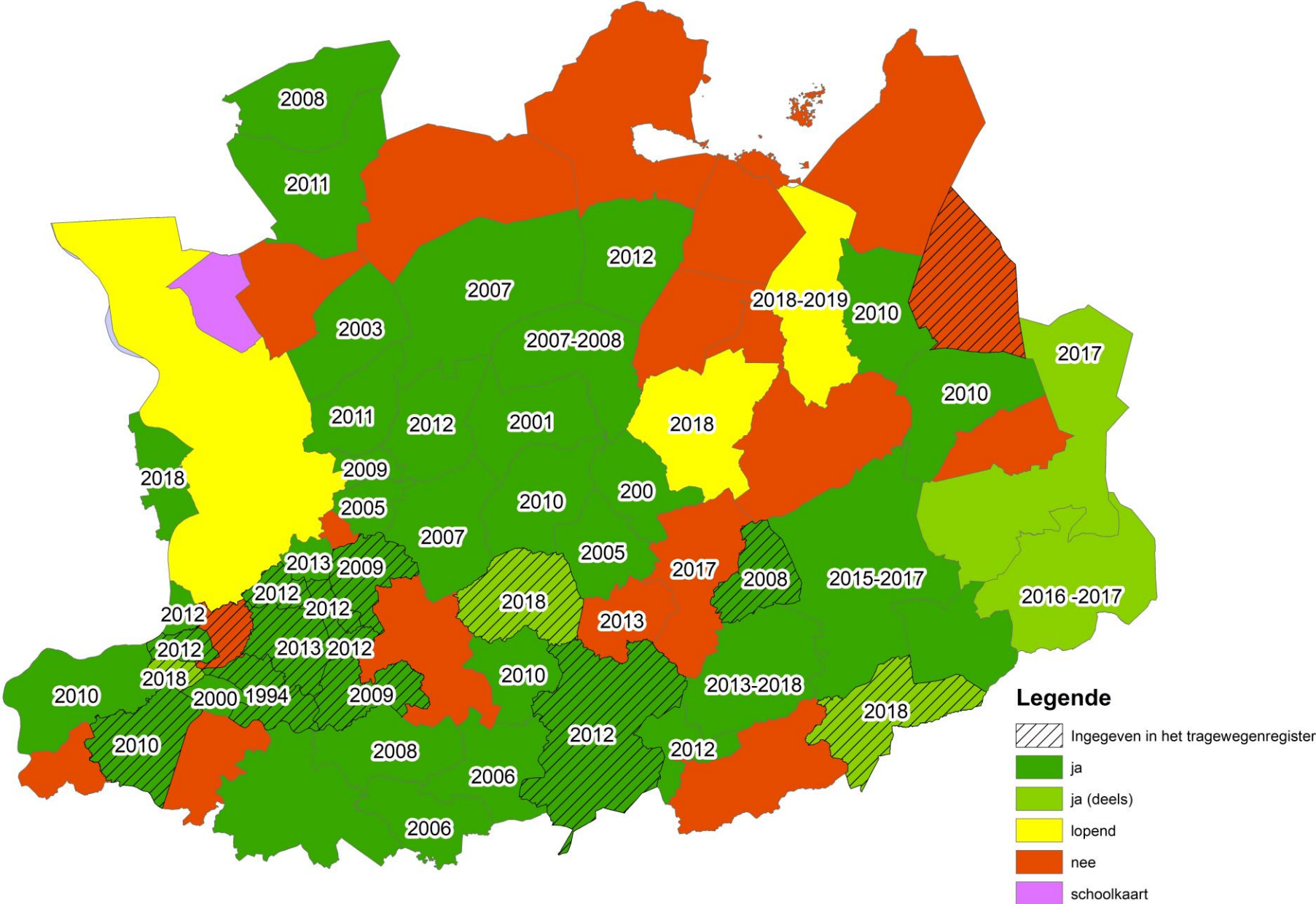
Olen

- buurt- of voetweg, toegankelijk en zichtbaar
- geen buurtweg, toegankelijk en zichtbaar
- - - buurtweg, niet toegankelijk
- - - geen buurtweg, niet toegankelijk
- buurt- of voetweg, toegankelijk, niet zichtbaar
- geen buurtweg, toegankelijk, niet zichtbaar
- buurt- of voetweg, toegankelijkheid onbekend
- geen buurtweg, toegankelijkheid onbekend

Stand van zaken begin 2019

Heeft de gemeente een tragewegeninventaris en wanneer vond de inventarisatie plaats ?

bron: Informatie Vlaanderen

- School en buitenschoolse kinderopvang
- Bibliotheek
- Jeugdlokalen (-huizen, -bewegingen)
- Ontmoetingsruimte
- Woonzorgcentrum
- Speeltuin
- Speelbos
- Natuurgebied
- Sportinfrastructuur

Schaal 1:5.500

Productie:
 strategisch project Landschap in Actie
 Samen investeren in de ecosysteem-
 diensten van de landbouwernegio
 (Geel, Meerhout, Baten, Moch, Iooft),
 de provincie Antwerpen en
 de gemeente Meerhout.

Tekeningen:
 Marinus van Nistelrooij

Grafische vormgeving:
 CAZAC

**Met aandacht voor duurzaamheid
 bij papierkeuze en inktten.**

VU: Dirk Vandebussche,
 provincie Antwerpen

© 2017, Provincie Antwerpen,
 All rights reserved

**BEWEGEN LANGS
 TRAGE WEGEN**
 van hut noa haar

**MEERHOUT
 CENTRUM**

TRAGE WEGEN & FUNCTIES

Trage wegen worden vooral gebruikt voor verplaatsingen, functioneel of recreatief. Op trage wegen is het veiliger, rustiger en aangenamer **wandelen en fietsen**.

Trage wegen zijn vaak verbonden aan natuur en waterelementen. Natuur heeft positieve effecten op de **gezondheid**. Werknemers met uitzicht op een groene omgeving zijn enthousiaster over hun job. Patiënten met uitzicht op groen herstellen sneller.

Natuur buffert de impact van **klimaatverandering**, zoals hitte en droogte, en overstromingen. Straatbomen en parken zorgen voor verkoeling. Minder versteende tuinen of een groendak houden het regenwater vast en vermijden zo wateroverlast. Het natte landschap rond een rivier houdt het water vast als een spons, zodat het beschikbaar blijft voor droge periodes.

Trage wegen vormen lijnen in het landschap waarlangs ook planten en dieren zich verplaatsen. Dat is goed voor de **biodiversiteit**.

Bewegen is gezond. Natuur stimuleert ons om meer te **bewegen**. Kinderen spelen vaker buiten als er groen in hun omgeving is.

Bewegen in de natuur is nog gezonder! De natuur helpt ons te **ontspannen** en het hoofd leeg te maken. Zelfs zeer korte sessies in het bos verminderen piekergedrag en verbeteren je zelfvertrouwen en je **humour**.

Bomen en planten filteren CO₂ uit de **lucht** en helpen de lucht zuiveren van onder meer fijn stof afkomstig van verkeer. Ze zorgen letterlijk voor meer zuurstof in de lucht.

Langs trage wegen tref je nog vaak **erfgoed**elementen aan, zoals oude knotbomen, of kapelletjes. Zo dragen trage wegen ook bij aan landschapsbeleving en streekidentiteit.

Regelmatige bezoeken aan de natuur versterken ons **immuunsysteem**. De blootstelling aan een breed gamma aan organismen maakt ons eigen afweersysteem sterker. Vooral voor kinderen is dat van groot belang!

Trage wegen hebben een **verbindende** kracht. Vaak zijn het autoluwe verbindingen tussen woonkernen, scholen, recreatiegebieden en andere attractiepolen in een gemeente.

STRATEGISCH PROJECT
Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen

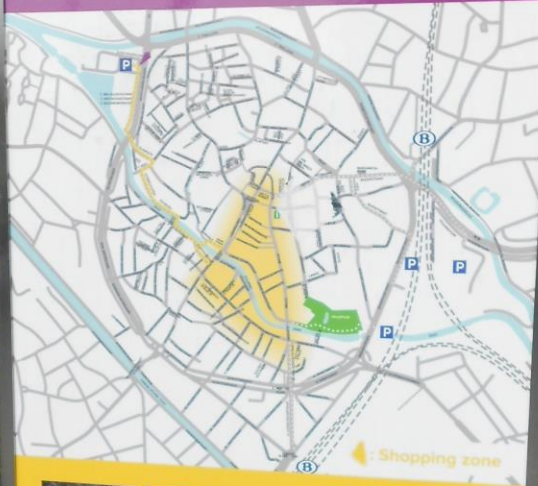

Provincie Antwerpen

Centrum

Kinderroute

SHOPPING

1200m
SHOPPING

12'
SHOPPING

Meer info over bezienswaardigheden en monumenten?
Plus d'information sur les curiosités et monuments?
Mehr Info über Sehenswürdigkeiten und Monumente?
More information about sights and monuments?

Bezoekers Centrum
Mechelen 20-0 - T +32 (0)70 200 000
Mechelen@mechanen.be
www.mechelen.be

Edegem

Wilrijk

Mortsel

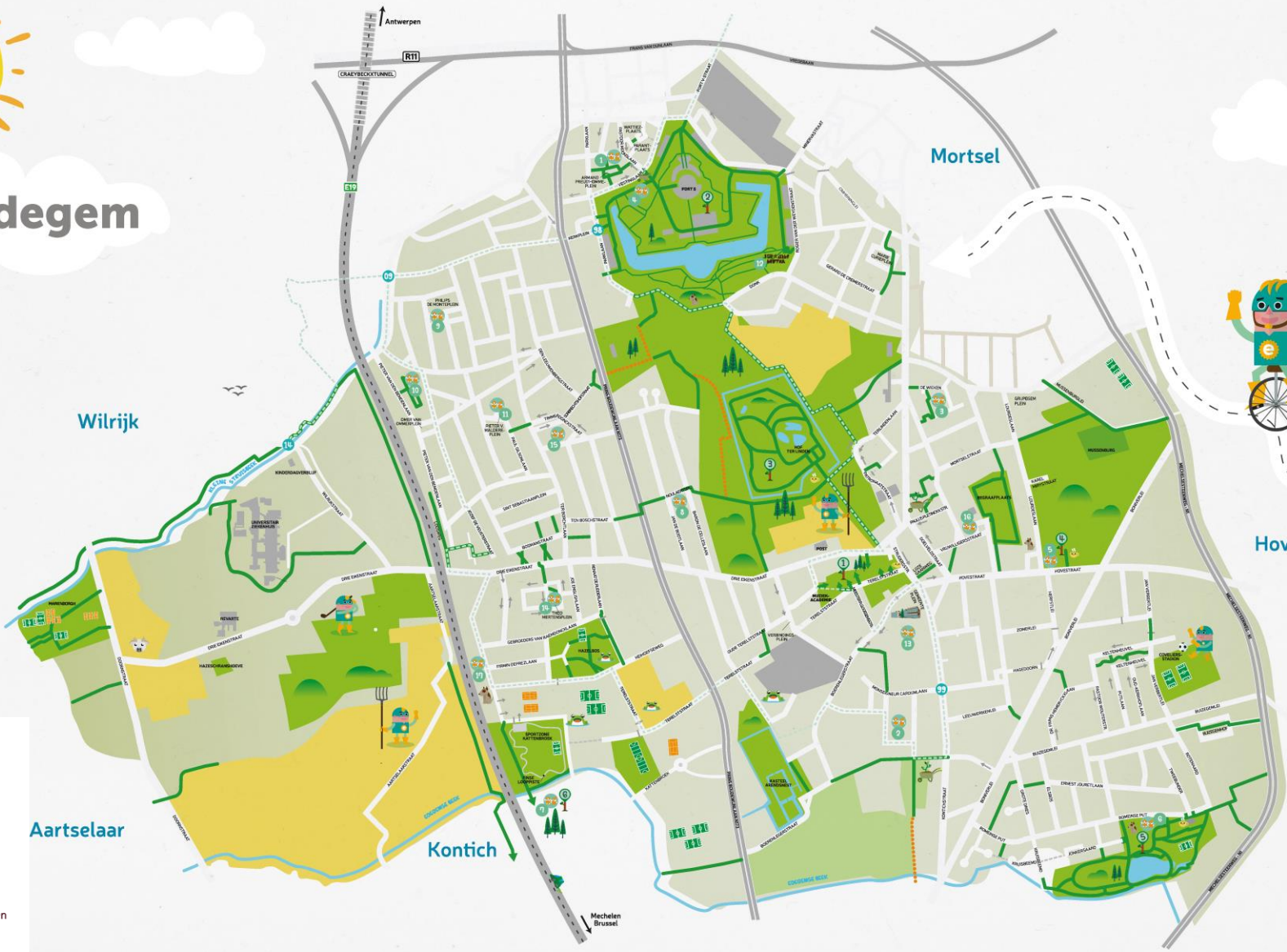
Hove

Aartselaar

Kontich

Mechelen
Brussel

- Legende**
- Trage weg
  - Trage weg - gepland
  - Fietsroute
  - Fietsknooppunt
  - Boerderij
  - Speelplek
  - Horeca in onze parken
  - Hondenweide
  - Park
  - Paddenpoel
  - Volkstuin
  - Gemeentehuis

**Signalisatiesymbolen
en afstanden**

	1,4 km 86 % overhard
	4,9 km 76 % overhard

Looptips

- **Warm op:** Begin langzaam (desnodus al wandelend) en maak pas snelheid als je spieren opgewarmd zijn.
- **Loop je eigen tempo:** Het lopen voelt comfortabel en je kan blijven praten. Laat je niet verleiden om snellere medelopers te willen volgen.
- **Drink voldoende:** Breng eventueel een flesje water mee.
- **Goed loopmateriaal:** Goede loopschoenen en sokken kunnen veel ongemakken voorkomen.
- **Respecteer de natuur en de omgeving:** Blijf op het looppad en laat geen afval achter.
- **Samen trainen:** In groep en/of onder begeleiding trainen, is een meerwaarde voor je training en je motivatie. Je vindt een lijst van clubs op www.val.be.
- **Gezonde levensstijl:** Regelmatige fysieke activiteit is aanbevolen (3x / week gedurende 30 minuten) dit in combinatie met een gezond voedingspatroon.

Goedgekeurd

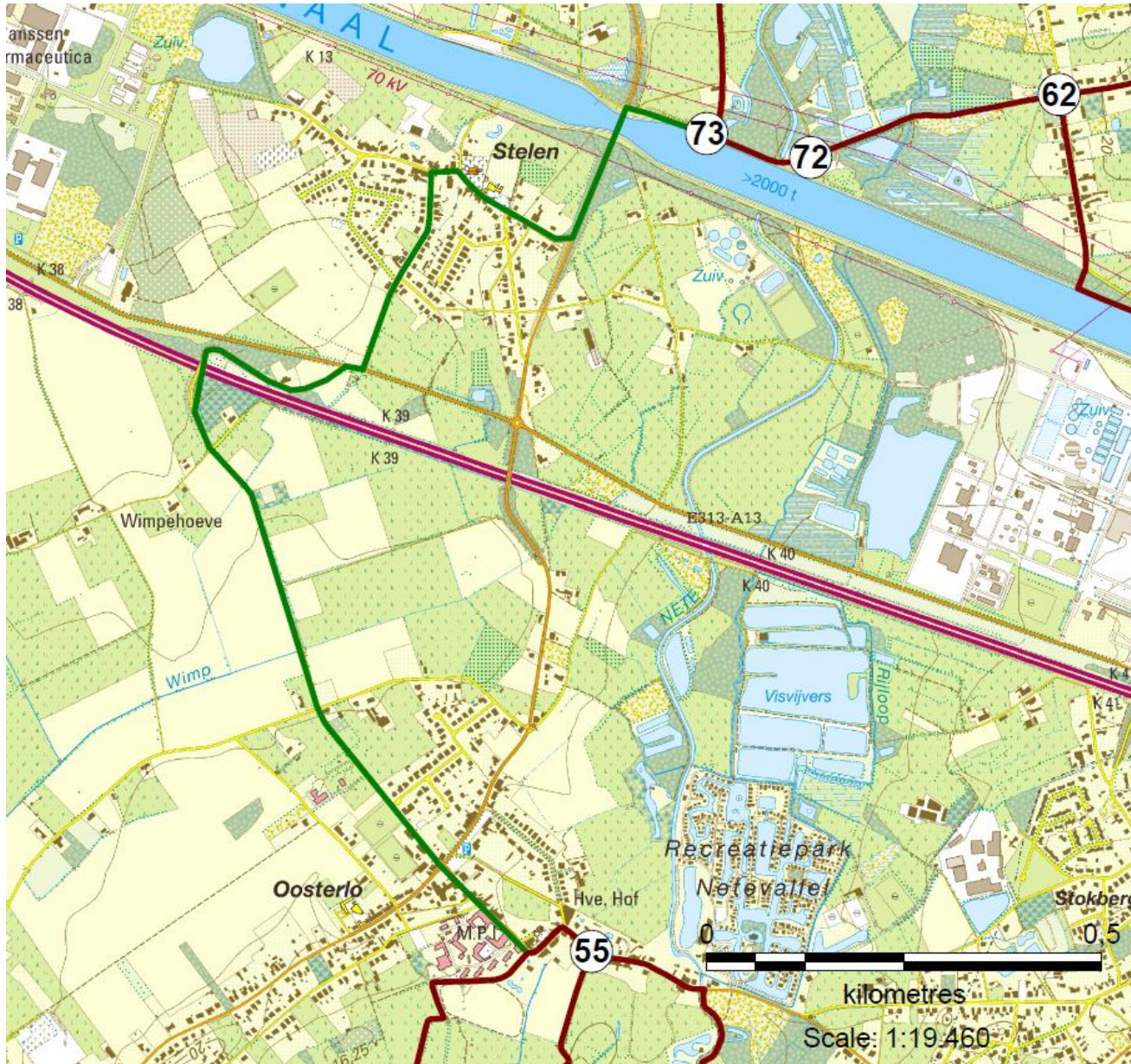
2012

Meer informatie vind je op www.vlaamselooplopen.be.
Voor het melden van problemen (bv. verdwenen signalisatie) contacteer de sportdienst van Nijlen (03 410 02 48, sportdienst@nijlen.be)
Deze omloop wordt jaarlijks gekeurd door de Vlaamse Stuurgroep Loopomlopen.

Aanlooproute Geel

TRAGE WEGEN & FUNCTIES

Trage wegen worden vooral gebruikt voor verplaatsingen, functioneel of recreatief. Op trage wegen is het veiliger, rustiger en aangenamer wandelen en fietsen.

Trage wegen hebben een verbindende kracht. Vaak zijn het **autoluwe verbindingen** tussen woonkernen, scholen, recreatiegebieden en andere attractiepolen binnen gemeenten.

Trage wegen vormen lijnen in het landschap waarlangs ook planten en dieren zich verplaatsen. Dat is goed voor de **biodiversiteit**.

De lucht op de trage wegen is gezonder, er is minder **fijn stof**.

Langs trage wegen tref je nog vaak **erfgoed**-elementen aan, zoals oude knotbomen, of kapelletjes.

Zo dragen trage wegen ook bij aan landschapsbeleving en streekidentiteit.

TRAGE WEGEN & GEZONDHEID

Bewegen is gezond. Wie 30 minuten per dag beweegt heeft minder **stress** en loopt minder kans op een **depressie**. Enkele malen per week 40 minuten wandelen verbetert je **geheugen**.

De natuur helpt ons te ontspannen en het hoofd leeg te maken. Zelfs zeer korte sessies in het bos verminderen **piekergedrag** en verbeteren je **zelfvertrouwen** en je **humeur**.

Natuur stimuleert ons om meer te **bewegen**. De kans op fysieke activiteit is 3 keer hoger met natuur in de buurt. Kinderen spelen vaker buiten als er groen in hun omgeving is.

Kinderen die vaak buiten kunnen spelen, ontwikkelen een betere motoriek en hebben minder kans op overgewicht. Natuur heeft een positief effect op hun verstandelijke ontwikkeling, hun creativiteit en interactie.

Regelmatige bezoeken aan de natuur versterken ons **immuunsysteem**. Kinderen die opgroeien in een groene omgeving hebben minder last van astma en andere aandoeningen aan de luchtwegen.

TRAGE WEGEN & DE NATUUR

Natuur is onze **apotheek**.
120 vaak voorgeschreven
medicamenten halen
hun actieve bestanddelen
uit de natuur.

In een meer natuurlijke
woonomgeving hebben
mensen minder last van
hart- en vaatziekten,
diabetes en **obesitas**.
Kans op obesitas is 40 %
minder in buurten met
meer groen.
1 uur langer buiten spelen
is 25 % minder kans op
overgewicht.

Werknemers met uitzicht
op een groene omgeving zijn
enthousiaster over hun job.
Patiënten met uitzicht op
groen herstellen sneller.

Natuur draagt meestal bij
aan **sociale interactie**.
Sociale cohesie neemt toe
waar er meer groen is.

Mensen die in een groene wijk
wonen, hebben kans op meer
gezonde levensjaren dan zij die
in groenarme buurten leven.
Mensen die wonen in een
groene buurt gaan minder
vaak naar de dokter met
een **depressie of
angststoornis**.

TRAGE WEGEN & ECOSYSTEEMDIENSTEN

De natuur is onze bron
van **voedsel, water**
en grondstoffen zoals
hout en energie.

Bomen hebben een
verkoelend effect.

Een gezonde boom
levert naar schatting een
koelend vermogen van
ongeveer 10 **airco's**.

Elke Vlaming verliest 1 gezond
levensjaar door luchtverontreiniging,
hoofdzakelijk veroorzaakt door
fijn stof.
Bomen en planten helpen de lucht
zuiveren van onder meer fijn stof
afkomstig van verkeer. Ze zorgen
letterlijk voor **meer zuurstof** in
de lucht.

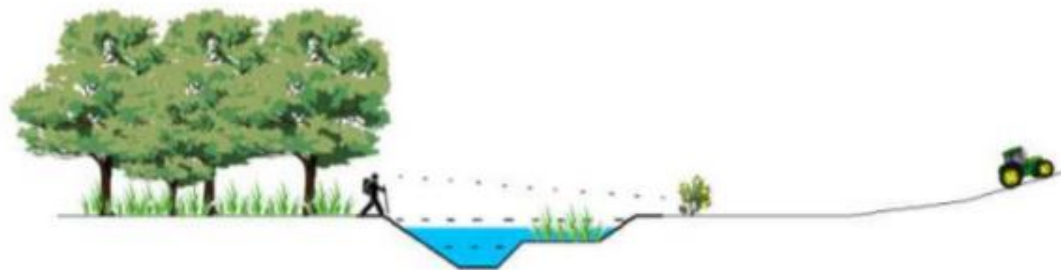
Natuur beschermt tegen
overstromingen.
Minder versteende tuinen
of een groendak houden
het regenwater vast en
vermijden zo wateroverlast.

*Het natte landschap
rond een rivier houdt
het water vast als
een spons, zodat het
beschikbaar blijft
voor droge periodes.*

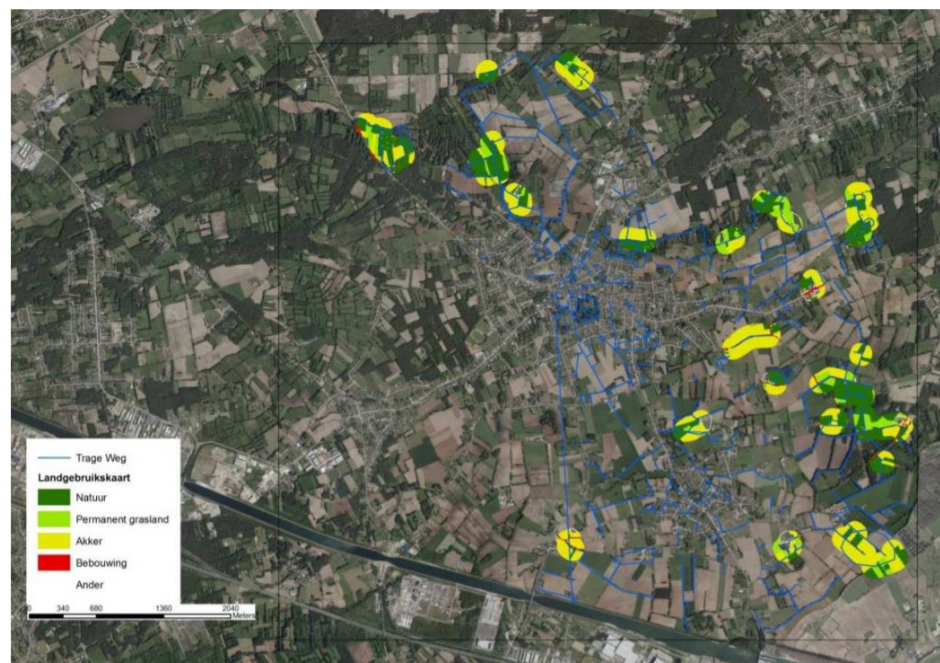
De natuur helpt de opwarming
van de aarde te beperken.
Een boom kan tot 150 kilogram
CO₂ per jaar opnemen en
vasthouden.
100 meter haag filtert jaarlijks
ruim 360 kilogram CO₂
uit de lucht.

Kansenkaarten: Ecosysteemdiensten langs trage wegen

- Kansenkaarten
- Waar langs een trage weg zijn er kansen voor of is er nood aan:
  - Corridorontwikkeling: Knotbomen, hakhout, bloemrijke bermen
  - Waterretentie
  - Infiltratie
  - Plaagreductie - bestuiving

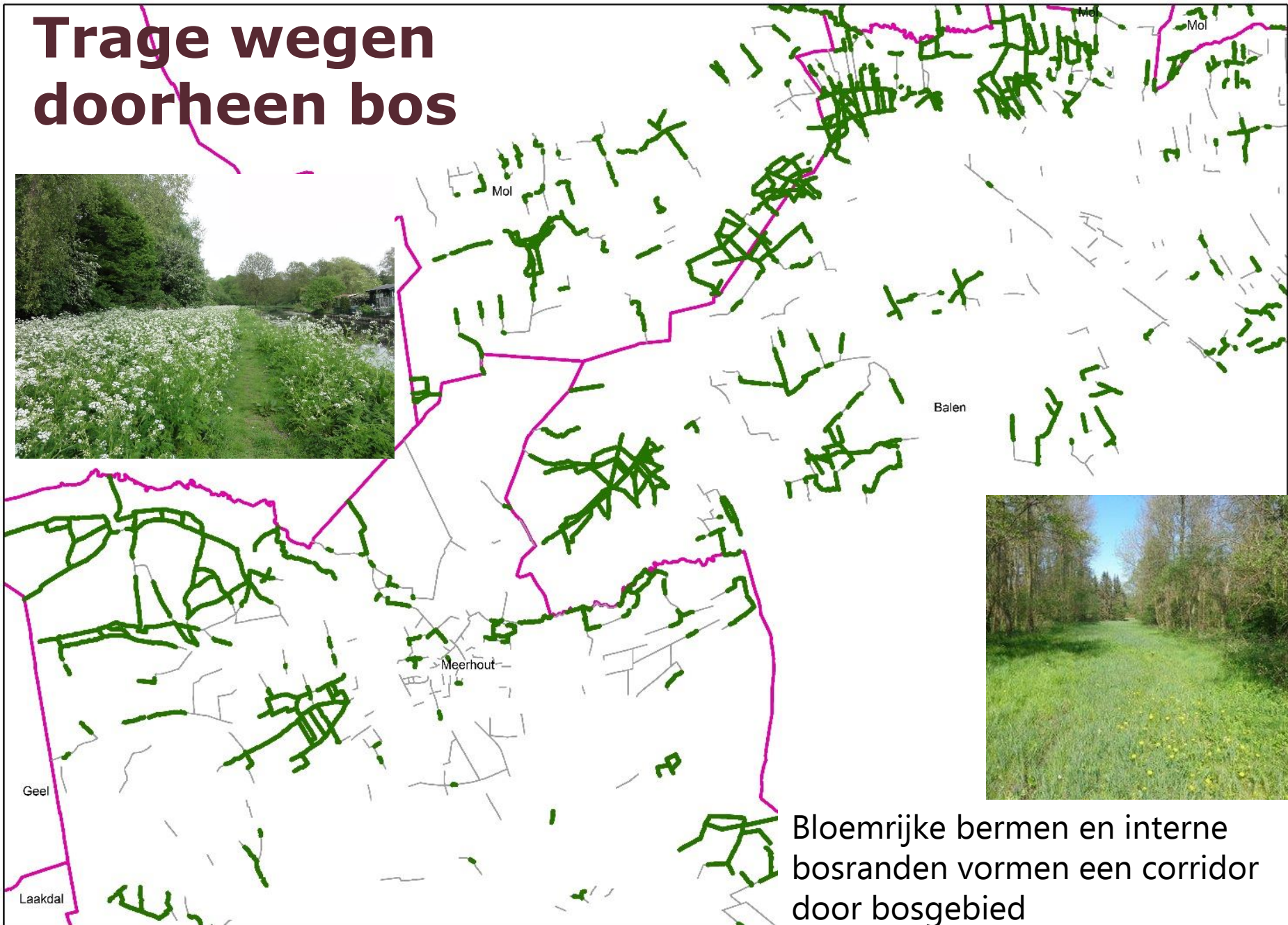

Figuur 62: Schematische voorstelling typeprofiel III

Kaart 15. Landgebruik in de 2 x 50m zone langs trage wegen die in aanmerking komen voor corridorontwikkeling (Meerhout).

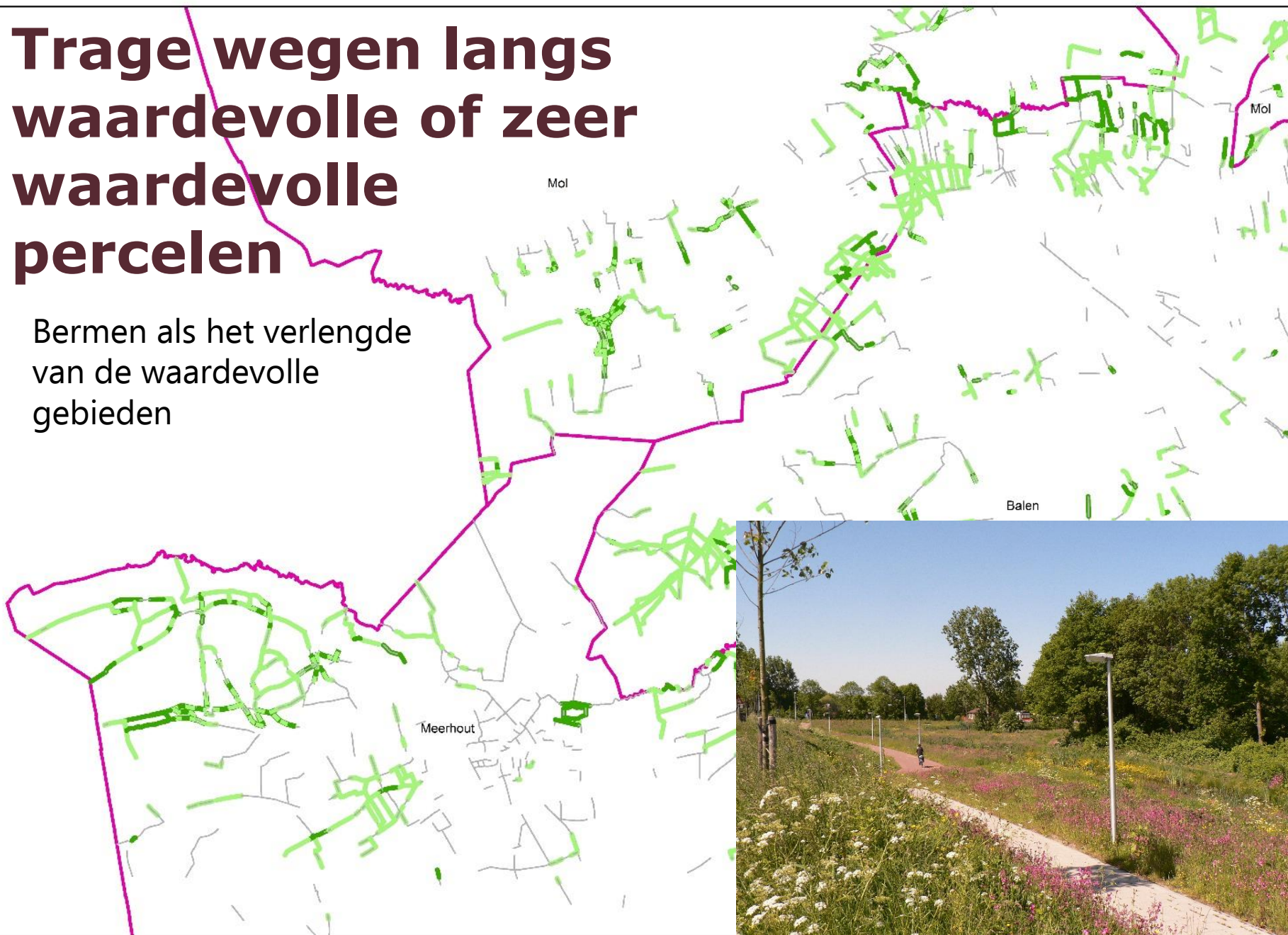
Trage wegen doorheen bos

Bloemrijke bermen en interne
bosranden vormen een corridor
door bosgebied

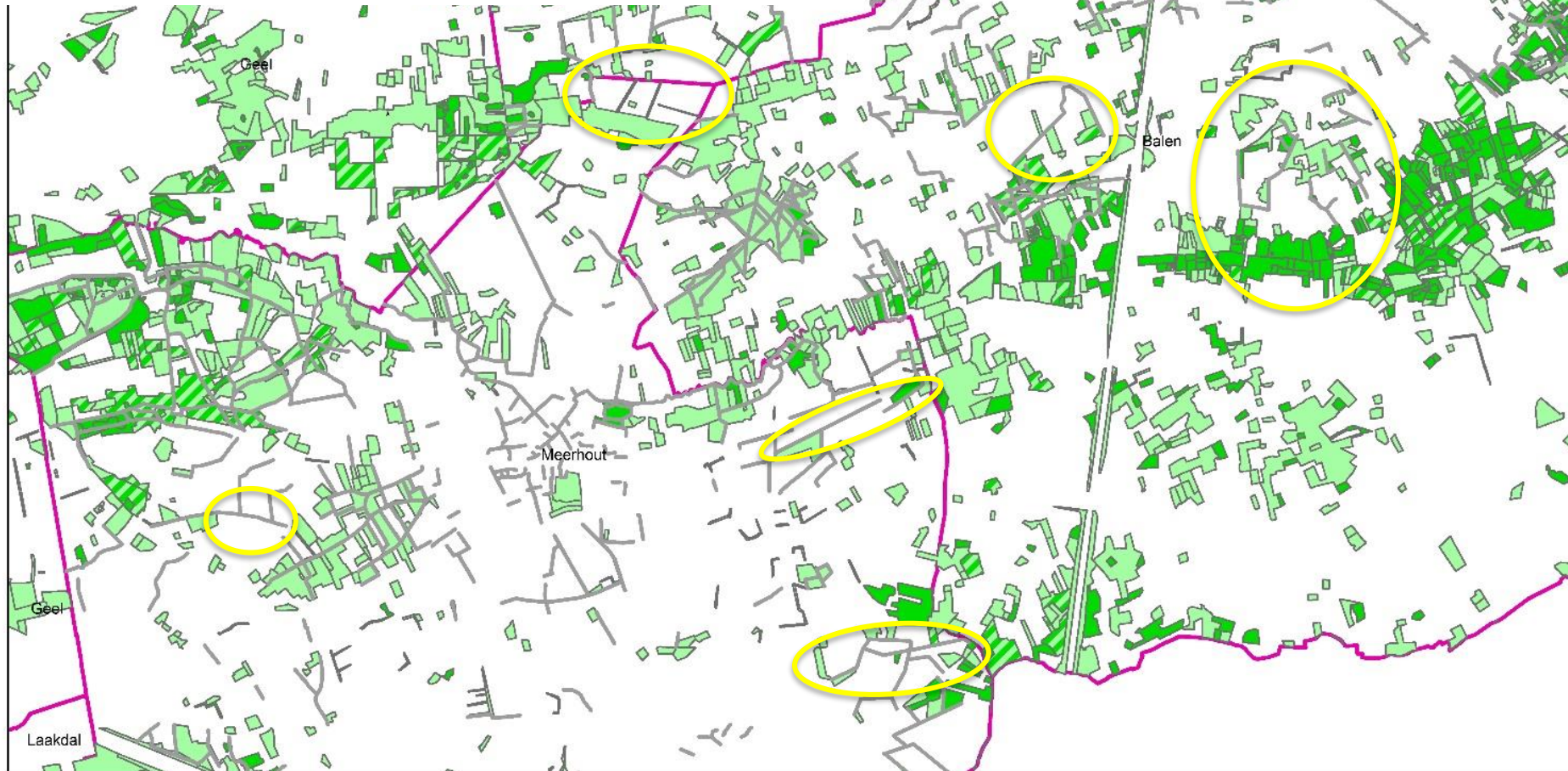
Trage wegen langs waardevolle of zeer waardevolle percelen

Bermen als het verlengde
van de waardevolle
gebieden

Bermen als de verbinding tussen
waardevolle gebieden:

- Bomenrijen en houtkanten verbinden
twee bosgebieden.
- Bloemrijke bermen verbinden
waardevolle hooilanden.

Bedankt voor uw aandacht!

Inge Vermeulen

03/240.59.83

Inge.vermeulen@provincieantwerpen.be